

Henk & Gerben

Wat komt er bij het proces tot herbestemmen en afstoten van kerkgebouw kijken? En wordt de vraag over de toekomst van het kerkgebouw niet veel te laat gesteld? Gerben van Dijk, VKB-bestuurder en voorzitter commissie 'Speelruimte gezocht' en Henk de Roest, hoogleraar Praktische Theologie, laten hun licht hierover schijnen.

TEKST JOOST SCHELLING BEELD GERBEN VAN DIJK

Henk de Roest heeft in de rol van onderzoeker, en ook als gemeentepredikant, diverse kerksluitingen van dichtbij meegemaakt. Henk: "In West-Europa is dit een thematiek die nog wel een tijd bij de krimpende kerk zal blijven." Zo was hij destijds intensief betrokken bij de sluiting van De Hoeksteen in Zwolle. Henk: "Samen met de predikant lieten we kerkgangers uit diverse foto's hun verhaal rond het gebouw vertellen. We dachten dat we aan twee focusgroepen genoeg zouden hebben, maar het werden er negen, steeds groepen van 10-12 deelnemers. Tijdens één van die bijeenkomsten zei een mevrouw: 'Met dit gesprek is er een schilletje van mijn verdriet afgegaan.' Het werd een waardevol afscheidsritueel."

Helaas komt hij tijd en zorgvuldigheid voor het proces onvoldoende tegen. Henk: "In 2012 al schreef ik mee aan een Handboek voor kerksluiting 'Meer dan hout en steen' (uitgegeven bij Boekencentrum), juist om het proces rond kerksluiting kwalitatief te verbeteren. Te vaak hebben kerkbestuurders een voorsprong in tijd en in de besluitvorming op de gemeente. Dan wordt de vraag leidend: 'hoe krijgen we de gemeente mee in datgene wat wij als kerkrentmeesters voor nu noodzakelijk achten?' Die aanpak leidt in de praktijk vaak tot woede en onbegrip. Te vaak blijft de groep te klein, omdat men verwacht dat er anders teveel weerstand komt. Of teveel emoties in de gemeente losmaakt. Maar die route voedt juist de weerstand en het onbegrip voor het te nemen besluit."

Kortom, niet te lang wachten met het gesprek. Henk: "Open het gesprek met dorps- en stadsgenoten, die ook betekenis toekennen aan het gebouw. En daar waar er geld is - en dat is er vaak nog wel - dat is niet het appeltje voor de dorst voor later. Dat is voor de moeilijke tijden: 'Dit zijn de moeilijke tijden.' Durf dus te investeren."

Gerben van Dijk was voorzitter van de commissie 'Speelruimte gezocht', die in opdracht van de synode een protestantse visie op het kerkgebouw verwoordde. Gerben: "Er kan vaak veel meer dan mensen denken, juist nog voordat het komt tot een sluiting." Natuurlijk sluit Gerben zijn ogen niet voor de realiteit. Gerben: "Ik zie vaak dat kerkrentmeesters ermee worstelen. Zij zien de cijfertjes en zij zien het water richting hun lippen stijgen. Of soms er al overheen. Maar wat wij met 'Speelruimte gezocht' echt stevig op hebben ingezet: 'houd het nu niet bij de kerkrentmeesters, maar maak de kerkenraad en misschien ook wel de hele gemeente daar al in een vroeg stadium deelgenoot van.' Ik ben op de synode begonnen met te lezen over de talenten. Wat is je kerkgebouw? Is het een molensteen? Is het een glanzende oldtimer? Is het een onontdekt talent? Met onze kerkgebouwen hebben we nog veel meer talent in huis dan dat we ons realiseren. Talent heeft zich soms een beetje verkleind tot een plek waar we zondags één of twee keer de deur openen. En door de week een zaaltje verhuren of zelf gebruiken."

Gerben hoopt dat eerder beginnen zorgt voor meer tijd en creativiteit. Gerben: "Probeer het proces open te maken. En ook de onverwachte uitkomsten een kans te geven. Voer het gesprek niet onder hoogspanning. Want als ik een beetje door mijn oog-haren kijk, dan hebben we de tijd van kerken tot appartementen ombouwen wel gehad. Het gebeurt nog steeds wel, maar ik zie in toenemende mate dat die gebouwen uiteindelijk vaak een maatschappelijke functie krijgen. En dat laat zich heel goed combineren met iets van een vierplek. Ook al ben je maar met twintig, dan kun je in dat dorpshuis op zondagochtend nog goed samenkomen."

Verder lezen?

Het hele interview met Henk en Gerben lees je op onze website: www.kerkrentmeester.nl/spiegelgesprek-herbestemmen/ of scan de QR-code.